

בס"ד. י"ט כסלו, ה'תשי"ד

(הנחה בלתי מוגה)

אמר רבי אושעיא מאי דכתיב² צדקת פרונו בישראל, צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות³. והיינו, שאף שבפסוק נאמר צדקת פרונו בישראל, דורש ר' אושעיא ע"ד אל תקרי פרונו אלא פרונו (מלשון פיזור), ומפרש צדקת פרונו בישראל, שזה שהקב"ה פיזר את בניי בין האומות הו"ע של צדקה בישראל. וההסברה בזה, כפירוש רש"י, שלא היו יכולים לכלותם יחד. והיינו, שמצד היות עם בניי מפוזר ומפורד בכמה ארצות, ובמילא אינם נמצאים כולם תחת שליטת אומה אחת, הנה הא גופא שאותה אומה יודעת שאין ביכלתה לכלות ח"ו את כולם, מונע אותה מלכלות גם את החלק מבניי שנמצא תחת שליטתה, כמבואר בהמשך דברי הגמרא⁴. ועד"ז בנוגע לגזירות רוחניות, שכאשר במדינה אחת יש גזירות על לימוד התורה או על קיום המצוות, ובשעה זו נמצאים בניי גם במדינות אחרות שבהם לא מגיעים גזירות אלו, הרי נוסף לכך שע"ז מתאפשר הענין דלימוד התורה וקיום המצוות בתמידות (ע"י בניי שבשאר המדינות), הנה עוד זאת, שקיום התומ"צ ע"י בניי בשאר מדינות, נותן תוספת כח וחיזוק לבניי שנמצאים באותה מדינה שבה גזרו על קיום התומ"צ, שיתעוררו לקיים תומ"צ בתוקף גדול יותר.

(הוצאת תשמ"ט) ע' רפה ואילך. סה"מ תרכ"ט
(הוצאת תשנ"ב) ע' נט ואילך) — בשינויים
מדור לדור, בהתאם לשינוי הזמן והמצב כו',
עיי"ש.

(2) ס' שופטים ה, יא.

(3) פסחים פז, ב.

(4) ושם, שר' אושעיא השיב ל"ההוא
מינא" על דבריו במעלת אוה"ע ש"איתניכו
גבן (נמצאים אתם — בניי — בידיו) כמה
שנים ולא קא עבדינן לכו מיד" — שאין זה
אלא "משום דלא ידעיתו היכי תעבדו. תכלינן
כולו, ליתנהו גבייכו. מאי דאיכא גבייכו, קרי
לכו מלכותא קטיעתא. אמר לי' .. בהא
נחתין ובהא סלקינן" (במחשבה זו אנו
עסקין תמיד — פרש"י).

(1) על העתק ההנחה שבארכיון ספריית
אגודת חסידי חב"ד — ציין כ"ק אדמו"ר
שליט"א בכת"ק: "קונ' חתונה. תו"ח". וראה
שיחת ש"פ וישב בתחלתה (לקמן ע' 269),
שמאמר זה מיוסד על המאמר ד"ה אמר ר'
אושעיא צדקת פרונו דיי"ט כסלו תרפ"ט,
שנאמר בזמן החתונה (נדפס בקונטרס דרושי
חתונה תרפ"ט — סה"מ קונטרסים ח"א לב,
ב ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 113 ואילך). ולפני
זה — במאמריהם של אדמו"ר האמצעי (ראה
תורת חיים בשלח שכב, א ואילך (בהוצאה
החדשה — רכא, ד ואילך). שערי תשובה
ח"ב ז, ד ואילך), אדמו"ר הצ"צ (ראה אוה"ת
שלח ע' עתר ואילך), ואדמו"ר מהר"ש (ראה
ד"ה הנ"ל תרכ"ז. תרכ"ט — סה"מ תרכ"ו

והענין בזה, דהנה, ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד⁵, ולכן, כשם שהקב"ה נמצא בכל מקום ובכל זמן [להיותו למעלה מן הזמן, וזהו למעלה גם מגדר הנצחיות], כך גם נש"י, שאפילו בירידתן למטה הרי הם נצחיים, שאין יכולים לכלותם ח"ו. וכיון שהקשר דישראל עם קוב"ה הוא ע"י אורייתא, מראים בנ"י שיודעים הם שגם התורה ומצוות נצחיים הם בכל זמן ובכל מקום, שלכן, באיזו מדינה שבה נמצאים, ובאיזה זמן שבו נמצאים, גם במצב של גזירות כו', מוכרחים הם ללמוד תורה ולקיים מצוות כמו בשעה שנמצאים איש תחת גפנו ותחת תאנתו⁶, ואדרבה, בתוקף גדול יותר, כי, ההתנגדות שע"י הגזירה מעוררת אצל בנ"י כחות נעלמים, שעד עתה לא היו זקוקים אליהם, ולכן לא פעלו פעולתם, ואילו בשעת הגזירה, אי אפשר להסתפק בכחות הגלויים בלבד, ויש צורך בהתעוררות וגילוי כחות הנעלמים, שהם בתוקף גדול יותר מאשר כחות הגלויים, ולכן, גם הפעולה דקיום התומ"צ שבאה מצד כחות חדשים אלו היא ביתר תוקף וביתר שאת. וזהו צדקת פרזונו בישראל, שהפיזור דישראל בין האומות הו"ע של צדקה, שע"י יכול להיות קיום התומ"צ בתמידות, ויתירה מזה, שע"י הפיזור בין האומות בזמן הגלות, שיש מניעות ועיכובים על קיום התומ"צ, נעשה קיום התומ"צ בתוקף גדול יותר. וזהו מ"ש בתחילת הכתוב⁷ מקול מחצצים בין משאבים שם יתנו צדקות הוי' (צדקת פרזונו בישראל), ואיתא בזהר⁸ מקול מחצצים דא קול יעקב, דקול יעקב קאי על לימוד התורה, וכיון שגדול תלמוד שמביא לידי מעשה⁹, ה"ז כולל גם קיום המצוות. והיינו, שע"י הפיזור דישראל בין האומות (שזהו"ע צדקת פרזונו בישראל), ניתוסף עילוי בקיום התומ"צ (שזהו"ע מקול מחצצים), שהוא בתמידות, ובתוקף גדול יותר, שזהו התוקף דמסירת נפש.

ב) והנה ענין זה (שבשעת הגזירה נעשה קיום התומ"צ בתוקף גדול יותר) מצינו גם בהימים שלפני נס חנוכה, שאז היתה גזירת יון, שהיתה גזירה רוחנית, כדאיתא במדרש¹⁰ שאמרו כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל, והסיבה לכך שהיו יכולים לבוא ולדרוש מבני ישראל כתבו כו' שאין לכם חלק באלקי ישראל, היא, משום שכבר היתה ההתחלה מזה שרצונם ה' להשכיחם (לא תורה סתם, אלא)

(8) קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.

(9) ראה ירושלמי חגיגה פ"ב ה"ב. מגילת תענית ספ"ב. ב"ר פ"ב, ד. ועוד.

(5) ראה זח"ג עג, א.

(6) ע"פ מלכים"א ה, ה. מיכה ד, ד.

(7) ח"א לב, א.

תורתן ולהעבירם (לא ממצוות סתם, אלא) מחוקי רצונך¹⁰ דוקא, כידוע¹¹ הדיוק בזה, שלא הי' איכפת להם שבנ"י ילמדו השכל שבתורה, כי אם, להשכיחם תורתך דייקא, שזהו מה שלימוד התורה הוא משום שזוהי תורתו של הקב"ה, שאז לא נוגע אם יש דבר שאינו מובן בשכלו, ואדרבה, הסדר הוא שתחילה צ"ל נעשה, ורק אח"כ יכולים לדרוש שיהי' גם נשמע¹² (הבנה והשגה), הנה על זה היתה הגזירה להשכיחם תורתך, שלימוד התורה יהי' רק ע"פ שכל בלבד. וכמו כן בנוגע להמעשה שבא ע"י לימוד התורה (גדול תלמוד שמביא לידי מעשה), שהגזירה היתה להעבירם ממצוות שנקראים חוקי רצונך דוקא, מצוות שאין בהם טעם ושכל. והיינו, דכשם שבנוגע לתורה היתה הגזירה להשכיחם שהתורה היא של הקב"ה (תורתך), אלא ילמדו תורה רק מצד השכל שבדבר, כך הי' במילא גם בנוגע למצוות, שהגזירה היתה להעבירם מחוקי רצונך דוקא. ולאחרי ההתחלה דלהשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך, באו סוכ"ס למעמד ומצב של תביעה כתבו כו' שאין לכם חלק באלקי ישראל ח"ו. ונמצא, שבזמן הגזירה בימים שלפני חנוכה היתה עיקר עבודתם של בני ישראל באופן שלמעלה מטעם ודעת, שזהו"ע דתורתך וחוקי רצונך דוקא.

ועד"ז הי' גם בהימים שלפני נס פורים, שאז היתה גזירת המן, דאף שהיתה גזירה גופנית, להשמיד להרוג ולאבד¹³, הרי גזירה זו היתה בגלל היותם יהודים (להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים) דוקא¹⁴, שבשם זה נקראים כל בני"י (גם אלה שאינם משבט יהודה, אלא משאר השבטים), ע"ש הכפירה בע"ז, שכל הכופר בע"ז נקרא יהודי¹⁵ (ובדרך ממילא מודה הוא בכל התורה כולה¹⁶), שזהו"ע שלמעלה מטעם ודעת, וכמ"ש רבינו הזקן (בעל השמחה) בתורה אור¹⁷, שאפילו תינוקות יודעים שיש שם אלוקה מצוי כו' אף שאין בהם השגה ותפיסה איך ומה, שזהו מצד התגלות המאור עצמו (עצמות ומהות), שהוא למעלה מבחי' האור, ולמעלה משייכות לענין של צמצום (שאפילו לא נגע בו)¹⁸, ומצד

14) ראה גם סה"מ תש"ח ע' 118.
 15) מגילה יג, רע"א.
 16) קידושין מ, א.
 17) וירא יד, ב.
 18) ראה סה"מ תרמ"ח ס"ע קסא ואילך.
 ד"ה באתי לגני תשכ"ט פ"ז (תו"מ סה"מ שבט ס"ע שכג"ד). ועוד.

10) נוסח הודאת "ועל הניסים" דחנוכה.
 11) ראה גם סה"מ תרח"ץ ע' קעג. תש"א
 ס"ע 59 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב טבת).
 ד"ה ת"ר מצות נ"ח תשל"ח (תו"מ סה"מ כסלו ע' קסד). לקו"ש ח"ג ע' 815 ואילך.
 12) משפטים כד, ז. שבת פח, א.
 13) אסתר ג, יג.

זה נעשה שם שמים שגור בפי כל, באופן שלמעלה מטו"ד. וזהו שגזירת המן היתה על כל היהודים דוקא, היינו, שהתנגדותו היתה להענין שלמעלה מטו"ד דוקא. וכיון שענין זה הוא בכל היהודים בשוה, לכן היתה גם הגזירה על כל היהודים בשוה, מנער ועד זקן טף ונשים¹³.

ועוד זאת, שגם ההצלה דבנ"י היתה ע"י הנהגה שלמעלה מטו"ד (היפך השכל), שהו"ע המס"נ. הן בחנוכה, ע"י המלחמה באופן דמסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וכו'¹⁰, שהנהגה זו (שחלשים ומעטים יצאו במלחמה נגד גבורים ורבים) אין לה מקום בשכל, אלא היא באופן דמס"נ. והן בפורים, שהתחלת ביטול הגזירה הי' עי"ז שמרדכי קיבץ תינוקות של בית רבן דוקא ולמד עמהם תורה, עד שעלה קולם למעלה כקול גדיים, ואז נטל הקב"ה אותן אגרות שגזר עליהם וקרעם¹⁹ (וכתוצאה מזה נעשה לאח"ז ביטול הגזירה למטה). ובהמשך לזה היתה הנהגת בנ"י למטה, נשמות בגופים (שלא ידעו שנשתנה גזר הדין למעלה), באופן שמסרו עצמן למות כל השנה כולה ולא עלתה להם (אפילו אצל הקטן שבהם) מחשבת חוץ ח"ו²⁰. ודוקא ע"י ענינים הנ"ל שהם למעלה מטו"ד נעשה ביטול הגזירה באופן דונהפוך הוא²¹.

וכללות הענין בזה, שחנוכה ופורים הם ב' החגים שניתוספו בזמן הגלות דוקא. דהנה, גם נס חנוכה שהי' בזמן בית שני, הרי גם אז היו בנ"י בגלות. ועאכו"כ נס פורים, שגם לאחרי הנס אתתי עבדי אחשוורוש אנן²². וכיון שכללות העבודה דזמן הגלות היא באופן של מס"נ דוקא²³, לכן, גם ההתנגדות שמצד הלעו"ז היא (לא בנוגע לענינים של שכל, אלא) בנוגע לענינים שלמעלה מטו"ד דוקא. אמנם, התנגדות זו מעוררת את הכחות הפנימיים והנעלמים, שעל ידם נעשית העבודה ביתר תוקף וביתר שאת (כנ"ל ס"א).

ג) **ועפ"ז** יש לבאר מ"ש בילקוט²⁴ על הפסוק²⁵ הקול קול יעקב (שזהו"ע מקול מחצצים, דא קול יעקב, כבההר הנ"ל), לא עמדו פילוסופים באומות העולם כבלעם בן בעור וכאבנימוס הגרדי, נתכנסו כל אומות העולם אצלו, אמרו לו, תאמר שאנו יכולים להזדווג

23) ראה סה"מ תרמ"ח ע' קפו ואילך.

תש"ט ע' 118 ואילך. ובכ"מ.

24) ילקוט שמעוני תולדות רמו קטו.

25) תולדות כז, כב.

19) אסתר רבה פ"ט, ד.

20) תו"א מגילת אסתר צו, א. ועוד.

21) אסתר ט, א.

22) מגילה יד, א.

באומה זו. אמר להן, לכו וחזרו על בתי כנסיות ובתי מדרשות שלהן, אם מצאתם שם תינוקות מצפצפים בקולם, אי אתם יכולים להן כו', שכן הבטיח אביהם ואמר להם הקול קול יעקב, בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אין הידים ידי עשו (שולטות). וצריך להבין אומר לכו וחזרו על בתי כנסיות, דלכאורה, מהי השייכות דתינוקות מצפצפים בקולם, לימוד התורה דתינוקות של בית רבן, לבתי כנסיות, מקום תפלה דוקא. ולכאורה כדי לברר אם תינוקות מצפצפים בקולם, צריך לחזר בחדרים ותלמודי תורה, שזהו המקום שבו לומדים התינוקות, ולא בבתי כנסיות. אך הענין בזה, ע"פ האמור לעיל (ס"ב) שלימוד התורה בלבד אינו מספיק, שהרי היונים הסכימו ללימוד התורה בתנאי שיהי' ע"פ הגבלת השכל, היינו, שרצונם הי' להפוך ח"ו דרכם של בני" ולהקדים נשמע (הבנה והשגה) תחילה, ורק לאחר זה ובהתאם לזה יהי' הנעשה. וזהו שאמר אבנימוס הגרדי לכו וחזרו על בתי כנסיות ובתי מדרשות, לראות אם לימוד התורה (בתי מדרשות) מחובר ומיוחד עם תפלה (בתי כנסיות), היינו, שכשם שהתפלה היא לפני הקב"ה, שמתפלל אליו ומבקש ממנו כו' משום שיודע שבידו של הקב"ה למלאות את כל מחסורו²⁶, וכמ"ש²⁷ ועבדתם את הוי' אלקיכם (ועי"ז) וברך את לחמך ואת מימך, כך גם בעת לימוד התורה צריך להיות באותה תנועה, שהלימוד שלו הוא משום שהתורה היא חכמתו ורצונו של הקב"ה, שלכן, אין פלא אצלו אם אינו מבין ענין בתורה, ואדרבה, הפלא הוא להיפך, איך יתכן שענין בתורה שהיא חכמתו ורצונו של הקב"ה, יהי' מובן לנברא שאינו בערך כלל לבורא, ואין זה אלא משום שרצה הקב"ה שתהא כל מחשבה תפיסא בהן, שלכן נסעה התורה וירדה בסדר המדרגות (כמ"ש רבינו הזקן בתניא²⁸), כדי שכאו"א מישראל יוכל להשיג התורה, ובמילא, גם אם עדיין לא הגיע הזמן שהוא בעצמו יבין את התורה, אין זה פלא אצלו, ובודאי שאין זה מונע אותו ח"ו מלימוד התורה. וזהו מ"ש אבנימוס הגרדי שדוקא כאשר קול יעקב נשמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, שנקראים מקדש מעט²⁹, לפי שיש בהם גילוי אלקות (היינו, שאין זה לימוד התורה בלבד, אלא הלימוד חדור באלקות שבתורה, שהיא רצונו וחכמתו של הקב"ה), אזי יודעים שאין הידים ידי עשו, אי אתם (אומות העולם) יכולין להן.

(28) פ"ד (ח, ב).

(29) יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

(26) ראה גם סהמ"צ להצ"צ קטו, א.

(27) משפטים כג, כה.

ד) **ויש** להוסיף, שמ"ש אבנימוס הגרדי לאוה"ע אי אתם יכולין להן כו' בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות דוקא (היינו, שבשביל ביטול השליטה דידי עשו לא מספיק לימוד התורה בלבד, כפי שהוא בהגבלת השכל, אלא יש צורך בהחיבור ויחוד עם תפלה דוקא, שהו"ע ההתקשרות עם הקב"ה שלמעלה מטו"ד), הוא מענה על שאלת אוה"ע כיצד יהיו יכולים להזדווג באומה זו, לשון זיווג דוקא, ולא לשון של מלחמה, וכיו"ב, היינו, שהצורך בקולו של יעקב כפי שהוא למעלה מטו"ד (בבתי כנסיות ובבתי מדרשות) דוקא, הוא בעיקר כדי שלא יהיו אוה"ע יכולין להן לישראל באופן של זיווג, שזהו"ע קשה וחמור יותר מאשר מלחמה סתם. והענין בזה, שיש חילוק בין גזירות גופניות לגזירות רוחניות, שבגזירות גופניות יש להתיירא גם מגזירה בדרך מלחמה, משא"כ בגזירות רוחניות, הנה בהיותם בדרך מלחמה אין להתיירא מהם כ"כ, אלא עיקר החשש הוא מגזירה רוחנית שבאה (לא בדרך מלחמה, שיודעים בבירור שהלעו"ז הוא מנגד ולוחם כו', אלא אדרבה) באופן שרוצים להזדווג לישראל, היינו, שהלעו"ז מעמיד פנים שרצונו להיות חבירו של איש ישראל, להיות עמו בחיבור ויחוד, שאז יש מקום לחשוש שמא יהיו יכולין להן ח"ו. וע"ד הידוע בפירוש מארו"ל³⁰ כך אומנתו של יצה"ר היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך עבוד ע"ז, שהתחלת פעולת היצה"ר על איש ישראל עובד הוי', היא, באופן של הסכם, באמרו שגם הוא (היצה"ר) מסכים עמו, ועם היצ"ט, בעסקו בעניני קדושה, ועל זה אומר לו עשה כך. וכיון שגם הוא מסכים עמו, יש לו כבר אפשרות להחדיר במחשבתו איזה פני', ענין של כבוד וכיו"ב. וכך הולך מדחי אל דחי, שמהאמירה דעשה כך בנוגע לעניני קדושה, יכול לבוא עד לאמירה לך עבוד ע"ז. ועד"ז הוא הפירוש בדברי אוה"ע לאבנימוס הגרדי שרצונם להזדווג באומה זו, היינו, שיהיו יכולין להן (לא בדרך של מלחמה, אלא) בדרך של זיווג וחבירות דוקא. והעצה לזה שלא יהיו יכולין להן בדרך זיווג, היא, לא ע"י הנהגה ע"פ שכל, אלא ע"י הנהגה שלמעלה מטו"ד דוקא. דהנה, כאשר הנהגה היא ע"פ שכל בלבד, הרי מצד השכל יתכן לפעמים שלא יבחין בתנועה של קירוב (זיווג וחבירות) אם זוהי אמנם הסכמה אמיתית ללא פני', או שהכוונה בזה היא לגרום סוכ"ס כליון ורוחני דלך עבוד ע"ז ח"ו. אבל כאשר הנהגה היא למעלה מטו"ד, שעומד בתנועה של מס"נ

[ע"ד הנהגת בנ"י בימים שלפני חנוכה, ובמשך כל השנה שבין גזירת המן לחג הפורים], הרי תנועת המס"נ היא מצד יחידה שבנפש³¹, ובחי' היחידה, כשם שאינה יכולה להיות מרומה בעצמה, כך אי אפשר לרמותה מבחוץ (פונקט אַזוי ווי זי נאַרט זיך גיט מיט זיך, אַזוי קען מען איר ניט אָפּנאַרן מבחוץ). ולכן מציינו בצדיקים הגדולים, כמו אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (אביו של כ"ק מו"ח אדמו"ר), שהורה שצריך מס"נ על גזירת המלכות בענין מסויים, וכאשר שאלו אותו הרי ע"פ שכל לא רואים שזוהי גזירה מרה ואיומה שיצטרכו למס"נ על זה, ולא נמצא בשו"ע שצריך למס"נ על זה, השיב, שכך הונח אצלו (ביי אים האָט זיך אַזוי אָפּגעלייגט), וסומך על זה³². והיינו, שזהו ענין שלמעלה מהשכל, למעלה אפילו משכל אלקי של נשיא הדור (כי השכל אינו תופס עדיין את הסכנה שבדבר), אלא שכן הונח אצל יהודי בעל מס"נ (אָ מס"נ איד), בשעה שיש אצלו גילוי היחידה שבנפש (שחודרת בכל הגוף), ומצד זה אומר הוראה ברורה בדבר, ללא נפק"מ אם אפשר להשיגה בשכל, אם לאו. ונמצא, שכדי לעמוד נגד ענינים כאלה שהתחלתם היא באופן שבאים להזדווג באומה זו, יש צורך בענין המס"נ שלמעלה מטו"ד, ובכללות יותר, שצ"ל הקדמת נעשה לנשמע, וקיום המצוות צ"ל באופן של עבודה, כמו עבודת עבד, שאינו עושה זאת מפני הבנת שכלו, אלא מפני שכן צוה האדון כו'.

ה) והנה כאשר ישנו קול יעקב (מקול מחצצים דא קול יעקב) בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, היינו, שלימוד התורה הוא לא רק ע"פ שכל, אלא קשור ומיוחד גם עם הבחי' שלמעלה מטו"ד (כנ"ל ס"ג), אזי ישנו גם הענין דמקול מחצצים בין משאבים כהפירוש בתנא דבי אליהו³³, מקול מחצצים אלו האומרים על טמא טמא ועל טהור טהור כו' הלכות שבת כו' והלכות חגיגה ומעילות, בין משאבים, אין משאבים אלא לשון שאיבה כו' שלומדין ושואבין דברי תורה, והיינו, שלאחרי שלומדים ומבינים, ושואבים (ומשקים) לאחרים³⁴. והענין בזה, שהאומרים על טמא טמא ועל טהור טהור, קאי על לימוד התורה בנוגע להלכה, וכפי שממשיך לאח"ז הלכות שבת והלכות חגיגה ומעילות, הלכות דוקא. דהנה³⁵, בנוגע

31) ראה לקו"ת תצא לח, ג. סה"מ מחצצים באוה"ת בשלח ריש ע' תרפא. שבהערה 23. ובכ"מ.
 32) ראה סה"ש תרפ"ה ע' 91. וש"נ.
 33) רבה — פרק יו"ד.
 34) כלי יקר עה"פ — הובא בד"ה מקול מחצצים באוה"ת בשלח ריש ע' תרפא. ע' רצ ואילך. המשך תרס"ו ע' תכב. סה"מ עטר"ת ע' תנב ואילך. תרפ"ח ע' קלב ואילך. תו"מ סה"מ ניסן ס"ע קיט ואילך.

לענין של הלכה איתא בסנהדרין³⁶ שהמעלה המיוחדת של דוד (דלא כשאר המעלות שנימנו ברוד, שבכולם אמר שאול יהונתן בני כמוהו), היא, שהלכה כמותו בכל מקום, כפי שלמדים מזה שבו נאמר³⁷ והוי' עמו. והיינו, שהענין דהלכה כמותו הוא לא מצד השכל, הבנה והשגה, כי אם מצד זה שהוי' עמו, שזהו"ע של סייעתא דשמיא, וכזה גופא משם הוי' דוקא, שהוא למעלה משם אלקים הקשור עם מציאות הבריאה והעולם, שלכן מצינו³⁵ שמצד שם אלקים, כולל גם הדרגא היותר נעלית דשם אלקים, שהו"ע אלקים חיים³⁵, ישנו הענין דאלו ואלו דברי אלקים חיים³⁸, דשם אלקים, אלקים חיים, קאי על ספירת הבינה³⁵, וענינו בתורה הוא הלימוד באופן של הבנה והשגה בלבד, ומצד זה יכול להיות אלו ואלו דברי אלקים חיים, ללא ברור ההלכה באופן שאומרים על טמא טמא ועל טהור טהור. וכדי להיות ברור ההלכה, על טמא טמא ועל טהור טהור, צריך להיות הוי' עמו דוקא, שם הוי' שלמעלה משם אלקים, וענינו בתורה הוא הלימוד מתוך מס"ג שלמעלה מהבנה והשגה, שעיי"ז נעשה הלכה כמותו, כיון שמגיע לדרגת התורה כפי שהיא באופן של אמת לאמתו (ע"ד מארז"ל³⁹ דן דין אמת לאמתו)⁴⁰. ועז"נ מקול מחצצים, שדורש מחצצים מלשון מחיצה, שזוהי המחיצה שבין טמא לטהור, היינו, המחיצה שמבדילה בין הענינים השייכים לצד הקדושה ובין הענינים השייכים לסט"א, שבהרגשתם ה"ה מציאות נפרד כו'. וזהו גם תוכן הענין דהלכות שבת, חגיגה ומעילה, שגם בהם ישנו ענין המחיצה (מקול מחצצים), שהרי בהלכות שבת ישנה המחיצה וההבדלה שבין רשות הרבים לרשות היחיד, היינו, בין רשות הרבים שבו יש מקום לטעות דשתי רשויות הן⁴¹, לרשות היחיד דיחידו של עולם⁴². ועד"ז בהלכות חגיגה ומעילה, שחגיגה הו"ע דקדשים, והלכות מעילה הם השמירה שלא תהי' מעילה בקדשים, שענין זה נעשה ע"י המחיצה שבין קודש לחול, שלא ישתמשו בקודש בשביל עניני חול. והענין בזה, שיכול להיות מצב של העדר המחיצה, שאין לו הכרה ברורה לחלק ולידע שענין זה הוא קודש ברור וענין זה הוא חול ברור, והיינו, שלימוד התורה הוא באופן שעדיין לא הגיע להדרגא שיכול לפסוק הלכה ברורה לומר על טמא טמא ועל

36) צג, ב. רצא). המשך תרס"ו ע' תלא.
 37) שמואל"א טז, יח. ראה לקוטי הש"ס להארז"ל ריש
 38) עירובין יג, ב. וש"נ. מסכת שבת. אוה"ת בראשית ח"ג תרכ, ב.
 39) שבת י"ד, א. וש"נ. המשך מים רבים תרל"ו פ"ג.
 40) ראה סה"מ תרכ"ז שם (ע' רפב. ע' 42) ראה תניא ספל"ג.

טהור טהור, וטעם הדבר, לפי שהלימוד שלו הוא מצד השכל בלבד (שכל דקדושה, אבל שכל בלבד), שמצד זה יכול להיות אלו ואלו דברי אלקים חיים. ועז"נ מקול מחצצים בין משאבים, שכדי שלימוד התורה יהי באופן שברור אצלו בוודאות ללא ספיקות מקומם של המחיצות, צריך להיות הענין דמשאבים, לשאוב דברי תורה מהמעייין והמקור⁴³, היינו, שלימוד התורה יהי (לא מצד השכל, אלא) מצד היות התורה חכמתו ורצונו של הקב"ה, שע"ז יבוא לכוין לאמיתתה של תורה, אמת לאמתו, ולומר ההלכה על טמא טמא ועל טהור טהור.

(ו) **אמנם** עדיין צריך להבין הקשר והשייכות דמקול מחצצים בין משאבים להמשך וסיום הפסוק צדקת פרזונו בישראל (שעל זה דרשו חז"ל צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות⁴⁴), שהענין דמקול מחצצים גו' הוא דוקא כאשר ישראל מפוזרין בין האומות. גם צריך להבין אומרו צדקת פרזונו בישראל, דלכאורה, אם כוונת הפסוק ללמדנו שצדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות, הי' צריך לכתוב מלכתחילה לשון פרזונו (לשון פיזור), ולא פרזונו. ומזה גופא מוכח שהעיקר הוא הענין דפרזונו בישראל, אלא שכדי לבוא לזה צריך להיות הענין דפיזור לבין האומות.

(ז) **ויובן** בהקדם ביאור מארז"ל בברכות⁴⁵ על הפסוק⁴⁶ לך הוי' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, לך הוי' הגדולה זו מעשה בראשית כו' והגבורה זו יציאת מצרים כו', במתניתא תנא משמי' דרבי עקיבא כו' והתפארת זו מתן תורה, והנצח זו ירושלים, וההוד זו בית המקדש. והענין בזה, כידוע⁴⁷ שבפסוק זה נימנו כל פרטי הספירות, החל מגדולה, דקאי על ספירת החסד, וכן שאר הספירות עד הוד, שהם עיקרי הספירות⁴⁸ (ולאח"ז ממשך בפסקא בפ"ע כי כל בשמים ובארץ, ספירת היסוד, ולך הוי' הממלכה, ספירת המלכות). ופירשו חז"ל לך הוי' הגדולה זו מעשה בראשית, והיינו, שמעשה בראשית מורה על גדולתו ית', כמ"ש⁴⁹ מה גדלו מעשיך הוי', דהנה, נוסף על הריבוי שבנבראים [הן במין הדומם, שיש בו ריבוי נבראים מינים ממינים שונים, ועד"ז במין

(47) ראה סידור האריז"ל במקומו. ובכ"מ.

(48) ראה סידור (עם דא"ח) שער הל"ג

בעומר דש, א. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתקנב.

(49) תהלים צב, ו.

(43) ראה גם זהר שבערה 7.

(44) ראה גם תנא דבי אליהו רבה שם.

(45) נח, א.

(46) דברי הימים א כט, יא.

הצומח ומיין החי, ואפילו במיין המדבר, כמאמר רז"ל⁵⁰ שהקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו, אין דעתם דומה זה לזה ואין פרצופיהן דומים זה לזה⁵¹, שעז"נ⁵² מה רבו מעשיך הוי', ישנו גם הענין דמה גדלו מעשיך הוי'⁵³, דקאי בכללות על הברואים הגדולים והנפלאים שבצבא השמים, שהם קיימים באיש⁵⁴, וגם בכמות גדולים הם שלא בערך לגבי צבא הארץ. וממשיך, והגבורה זו יציאת מצרים שנאמר⁵⁵ וירא ישראל את היד הגדולה וגו', והיינו, שהיציאה ממצרים היתה ע"י המכות שהביא הקב"ה על מצרים, נסים גדולים ביותר שהיו באופן דוהפלה ה' וגו'⁵⁶ (שלכן נקבע זכר ליציאת מצרים בכו"כ ענינים של תומ"צ⁵⁷). ועז"נ לך הוי' הגדולה והגבורה, שעם היות מע"ב ויצי"מ דברים גדולים ונוראים, מ"מ, לך הוי', שהם נלקחים ממך ובטלים לך, והיינו, שגם המדות חסד וגבורה כלא חשיבי לגבי' ית', כי כל ענין המדות אינו אלא לצורך בריאת העולמות, כמ"ש⁵⁸ זכור רחמיך הוי' וחסדיך כי מעולם המה, אבל לגבי' ית' ה"ז כלא חשיבי ממש. וממשיך, והתפארת זו מתן תורה, דהנה, תפארת ענינה התכללות וחיבור הפכים, הן בכללות העולם, שהוא כלול מב' הפכים, רוחניות וגשמיות, והן בכל נברא ונברא, שכולל מנפש וגוף, והחיבור ביניהם, שלום בפמליא של מטה, וגם שלום בפמליא של מעלה⁵⁹, שהו"ע התפארת, נעשה במתן תורה, שניתנה לעשות שלום בעולם⁶⁰. וגם עז"נ לך הוי', שמדת התפארת (זו מ"ת) בטלה לך, כי, אפילו בנוגע לתורה איתא⁶¹ שאינה אלא נובלות חכמה שלמעלה תורה, ולכן ה"ה בביטול כו'. ומסיים, והנצח זו ירושלים, וההוד זו בית המקדש, דקאי על בנין ירושלים ובית המקדש דלעתיד לבוא, בנין שאין אחריו חורבן, שיהי' קיים לעד ולעולמי עולמים⁶², שלכן נקרא בשם נצח.

והנה ידוע בסדר הספירות שנצח והוד הם ענפי החסד והגבורה⁶³. ועפ"ז צריך להבין מ"ש לך הוי' הגדולה זו מעשה בראשית, והנצח

57) ראה בשיחה שלאחרי המאמר סל"ח ואילך (לקמן ס"ע 262 ואילך).	50) סנהדרין לו, סע"א (במשנה).
58) תהלים כה, ו.	51) ברכות שם. סנהדרין לח, א.
59) ראה סנהדרין צט, ב.	52) תהלים קד, כד.
60) ראה רמב"ם סוף הלכות חנוכה.	53) ראה תו"א וארא נו, ב.
61) ב"ר פ"ז, ה.	54) ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"א.
62) זהר ח"א כח, א. ח"ג רכא, א.	55) סה"מ תשי"א ע' 142. ובכ"מ.
63) ראה תקו"ז תכ"ב (סח, ב). ובכ"מ.	56) בשלח יד, לא.
	57) וארא ט, ד. וראה פרש"י תבוא כח,

זו ירושלים, וההוד זו בית המקדש, דלכאורה איך אפשר שמעשה בראשית קשור עם עיקרה של מדת החסד, וכמ"ש⁶⁴ כי אמרתי עולם חסד יבנה, ואילו בנין ירושלים ובית המקדש דלעתיד לבוא, שזוהי תכלית הבריאה [שאז יקויים היעוד⁶⁵ ונגלה כבוד הוי' וגו', ואז יהי' אמיתית הענין שהעולם כולו יהי' דירה לו ית'⁶⁶], ה"ז קשור רק עם נצח והוד שאינם אלא ענפי החסד והגבורה.

ח) **וביאור** הענין יובן ע"פ משל ממדת הנצחון באדם התחתון (שנקרא אדם ע"ש אדמה לעליון⁶⁷), דהנה, ענין הנצחון שייך ומתעורר רק במקום שיש מנגד, ומצד זה שאינו יכול לסבול ההתנגדות, אזי עומד בכל התוקף כדי לנצח את המנגד. והענין בזה, שפעולת מדת הנצחון היא במקום שנסתלק התענוג והשכל מדבר זה [נדאפשר שבתחילה הי' הדבר מצד התענוג והשכל, אבל בהמשך הזמן, או לאחרי כמה ראיות כו', נאבד התענוג השכלי שבדבר], ונאבד ונסתלק גם הרגש הלב כו', ואין זה אלא שלא יכול לסבול את ההתנגדות לדבר זה. אמנם, אף שאין בזה ענין של שכל והרגש כו', כי אם נצח שהוא ענף החסד בלבד, מ"מ, הא גופא שיש התנגדות לדבר, מעורר אצלו את הכחות היותר פנימיים שבפנימיות נפשו שהם למעלה מכח השכל, ולמעלה אפילו מכח התענוג (שהרי אין לו תענוג בהדבר, כנ"ל), והיינו, שהנצחון תופס את עצמותו של האדם, ומצד זה נעשית הפעולה שלו בתוקף גדול ביותר, שמבטל כל ההעלמות וההסתרים. וכמשל הנהר שמימיו שוטפים במרוצה, וסותמים אותו, הנה בתחילה גורמת הסתימה עיכוב המים, אבל, מצד העיכוב גופא נעשה התקבצות ריבוי המים ביותר ובחוזק גדול עד שפורצים את הסתימה, ואז מתחדשת זרימת המים בחיות ושטרעם גדול יותר מכמו שהי' קודם הסתימה. ודוגמתו בנפש האדם התחתון, שההתנגדות מעוררת את כח הנצחון שתופס את עצמותו של האדם, ומצד זה נעשה הדבר חזק אצלו בתוקף גדול ביותר, עד כדי כך, ששום דבר אינו תופס מקום אצלו, ומוכן לבזוז את כל כחותיו וכל אוצרותיו, הן האוצרות שאצר בעצמו והן האוצרות שאצרו אבותיו בשבילו, אשר עד עתה לא רצה לגעת בהם, ואעפ"כ משקיע את הכל בהמלחמה, ועד שמעמיד את נפשו בסכנה, וכל זה משום שענין הנצחון נוגע בפנימיות

67) ספר עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ב פל"ג. של"ה ג, א. כ, ב. ועוד.

64) תהלים פט, ג.

65) ישעי' מ, ה.

66) ראה המשך תרס"ו ע' שנג. ובכ"מ.

נפשו, שלכן, גם כאשר מדובר אודות ענין קטן לפי ערך, שע"פ שכל אינו שוה שבשבילו יבזבו את כל הכחות וכל האוצרות, מוכן הוא ליתן הכל בשביל הנצחון שנוגע בפנימיות נפשו ועצם מציאותו.

ועד"ז בעבודת האדם בעקבתא דמשיחא⁶⁸, שאף שהעבודה אינה מצד השכל ולא מצד הרגש הלב, ועאכו"כ שאינה מצד התענוג, כי אם באופן של קבלת עול בלבד, הרי לאידך גיסא, יש בזה העילוי היותר גדול דמדת הנצח, שלא נוגע לו זה שאינו מביין ומרגיש, ואין לו תענוג וכו', אלא עובד עבודתו בגלל שכן הוא רצון הבורא. ובוה ניתוסף עוד יותר מצד ההתנגדות והגזירות כו' שבזמן הגלות, שע"ז מתעורר להתגבר בתוקף גדול, ובאופן דנצח ישראל לא ישקר ולא ינחם⁶⁹, שלא יכול לשלוט בזה שום שינוי, כיון שעבודתו היא למעלה מכחות הנפש שהם בעלי שינויים. וזהו גם תוכן מאמר רבינו הזקן⁷⁰ בעל השמחה בשם הבעש"ט בפירוש הכתוב⁷¹ כן בקודש חזיתך, הלואי בקודש חזיתך (אז מ'ווינטשט זיך ס'זאָל זיין בקודש חזיתך), היינו, הלואי בקודש בזמן שביהמ"ק הי' קיים, חזיתך בתשוקה גדולה כזו, בחיות ותוקף בלימוד התורה וקיום המצוות, כמו בזמן הגלות, במעמד ומצב דארץ צי' ועיף, שמצד זה שאין לו שום דבר (ער האָט קיין זאָך ניט און פילט קיין זאָך ניט און האָט צו קיין זאָך ניט קיין שייכות), ה"ה מתעורר בתשוקה וצמאון ביותר, באופן דצמאה לך נפשי כמה לך בשרי⁷². וזהו הטעם שדוקא בדורות האחרונים ניכר ענין המסירת נפש יותר מאשר בדורות שלפניו, כי, בדורות שלפניו היו הענינים דשכל והרגש הלב בגילוי יותר, וכיון שסוכ"ס אינם אלא כחות הנפש ולא עצם הנפש, הרי הם מעלימים על עצם הנפש, משא"כ בדורות האחרונים שנתעלם גילוי השכל והרגש הלב, נקל יותר להיות גילוי עצם הנפש, ובאופן שתפעל פעולתה במחשבה דיבור ומעשה בפועל, להיות העבודה באופן של מסירת נפש.

ומזה מובן גם בנוגע לאופן ההמשכה מלמעלה, להבדיל באלף אלפי הבדלות, שמתעוררת ע"י עבודת האדם למטה. והיינו, שכאשר עבודת האדם למטה קשורה עם תענוג, שכל או הרגש הלב, אזי גם ההמשכה מלמעלה היא באופן כזה [שהרי כל ההמשכות וההשפעות

(68) ראה גם סה"מ שבהערה 23.

שה"ש נ, ריש ע"ג.

(69) שמואל-א טו, כט.

(71) תהלים סג, ג.

(70) ראה לקר"ת דרושי שמע"צ צב, ב.

(72) שם, ב.

למטה הם במדה כנגד מדה⁷³, לפי ערך האתערותא דלתתא ולפי ערך כלי המקבל, שההמשכה היא בסדר השתלשלות, ובמילא ה"ה במדידה והגבלה. אבל כאשר האדם למטה עומד בתנועה שלמעלה מסדר ההשתלשלות שלו, שזוהי תנועת הנצחון, שבשביל זה מבזבז כל הכחות וכל הענינים עד כדי מסירת נפש, ה"ז מעורר את תנועת הנצחון למעלה, ועי"ז נעשית ההמשכה מבחינה שלמעלה מסדר השתלשלות, ובאופן שמבזבזים ונותנים לו את האוצרות היקרים שהיו טמונים וגנוזים עד עתה.

ט) וביאור ענין האוצר דלמעלה שנמשך ומתגלה ע"י העבודה למטה באופן של נצחון, דהנה, אמרו חז"ל⁷⁴ אין לו להקב"ה בבית גזיו אלא אוצר של יראת שמים, שנאמר⁷⁵ יראת ה' היא אוצרו. וכן אמרו⁷⁶ אין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת שמים בלבד, שנאמר⁷⁷ ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו', וכתיב⁷⁸ ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה וגו', שכן בלשון יוני קורין לאחת הן, ופירש רש"י, יחידה היא היראה בעולם. ובפרטיות יותר, ב' הפסוקים הנ"ל בנוגע להיראה שבאדם (ועתה ישראל גו' כי אם ליראה, והן יראת ה' היא חכמה), הם ב' דרגות ביראה, יראה תתאה ויראה עילאה. דמ"ש ועתה ישראל גו' כי אם ליראה, קאי על יראה תתאה⁷⁹, שעל זה שייך לומר הלשון כי אם ליראה, היינו, שיראה היא מילתא זוטרתית⁷⁴. ומ"ש הן יראת ה' היא חכמה, קאי על יראה עילאה שלמעלה מהחכמה, שהיא מבחי' היחידה שבנפש (כדיוק לשון רש"י יחידה היא היראה), בחי' הכתר, שלמעלה אפילו מחכמה שבנפש. ועפ"ז צריך להבין אמרם אין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת שמים בלבד, דלכאורה, כיון שבמאמר זה קאי (לא רק על יראה תתאה, אלא) גם על יראה עילאה, איך שייך לומר על זה הלשון בלבד, שהוא כמו הלשון כי אם, ששייך רק ליראה תתאה שהיא מילתא זוטרתית. אך הענין הוא, שבזה מרומז שכאשר האדם למטה מעורר בעצמו לכל הפחות המילתא זוטרתית דיראה תתאה, שזהו אופן העבודה דקבלת עול ומסירת נפש, הרי זה מעורר שיומשך לו גם יראה עילאה שנותנים מלמעלה, מהאוצר של יראת שמים, שעל זה מבקשים יפתח הוי'

73) ראה סנהדרין צ, א. סוטה ח, ב ואילך.

74) ברכות לג, ב.

75) ישעי' לג, ו.

76) שבת לא, ב.

77) עקב י"ד, יב.

78) איוב כח, כח.

79) תניא פמ"ב (ס, סע"ב).

לך את אוצרו הטוב⁸⁰. ועפ"ז יתבאר גם מארז"ל הנצח זו ירושלים, דהנה, בפירוש ירושלים איתא בתוס'⁸¹ שהוא ע"ש יראה וע"ש שלם, דהיינו, שלימות היראה⁸², שזהו האוצר של יראת שמים. וזהו הנצח זו ירושלים, שע"י העבודה באופן של נצחון, נמשך ומתגלה האוצר שלמעלה, שזהו"ע דירושלים, שלימות היראה.

(י) **ויש** להוסיף, שכן הוא גם בנוגע להמשכות והגילויים דתורה, דעם היות שאכשור דרא (בתמי')⁸³, מ"מ, מדור לדור הולכים ומתרבים הגילויים בתורה בכלל, ועד"ז בנוגע להגילויים דפנימיות התורה בדורות האחרונים גופא [כמ"ש האריז"ל דדוקא בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה, דלא כבדורות הראשונים שחכמת הקבלה היתה נסתרה ונעלמה מכל תלמידי חכמים, כי אם ליחידי סגולה בלבד⁸⁴], דאף שכתחילה הי' הגילוי דפנימיות התורה באותיות וסגנון שלא הי' שייך עדיין לשכל האנושי והטבעי, הרי דוקא בדורות האחרונים ממש, החל מגילוי תורת חסידות חב"ד ע"י בעל השמחה, נעשה הגילוי דפנימיות התורה באופן שיכול (ובמילא צריך) להיות מובן אפילו לשכל האנושי ואפילו לשכל הטבעי, ועד שעיקר העבודה היא דוקא באופן כזה שאפילו הגוף ונפש הבהמית יהיו חדורים (לא רק בגליא דתורה, אלא גם) בפנימיות התורה. ולכאורה אינו מובן, דכיון שגדלה ביותר מעלת ויוקר התורה, אפילו גליא דתורה, ועאכו"כ פנימיות התורה, למה מבזבזים אוצר יקר כזה. אך הענין הוא, שעז"נ הנצח זו ירושלים, והיינו, שכדי להיות הבנין דירושלים, יראה שלם [דאף שהתחלת העבודה היא ביראה תתאה, הרי עי"ז נמשכת ומתגלה גם היראה עילאה (כנ"ל ס"ט)], צריך לעורר את ענין הנצחון בהאדם למטה (שעי"ז מעוררים את ענין הנצחון בהאדם העליון שעל הכסא), והיינו, שהאדם למטה הוא במעמד ומצב שאינו מתחשב בשום דבר, אפילו לא בשכל דקדושה, ואפילו לא בנפש דקדושה, שזהו הדיוק דמסירת נפש, שמוסר לא רק את הגוף אלא גם את הנפש — מפני רצונו שתהי' לו שייכות לחלק התורה שהוא הפנימיות דהגליא שבתורה, ועי"ז פועל למעלה הענין דבזבז אוצרות המלך, מלכא עילאה, שיומשך ויתגלה למטה (לא רק גליא

(80) תבוא כח, יב.

(81) תענית טז, א (ד"ה הר). מב"ר פנ"ו,

ובכ"מ. (83) לשון חז"ל — יבמות לט, ב (ובפרש"י). וש"נ.

(84) תניא אגה"ק סכ"ו (קמב, ב).

(82) לקו"ת דרושי ר"ה ס, ב. שה"ש ו, ג.

תורה, אלא גם) פנימיות התורה. וכיון שגילוי פנימיות התורה בדורות האחרונים הוא הכנה לביאת המשיח⁸⁵, אשר, עם היותו הכנה בלבד, מ"מ, צריכה להיות ההכנה מעין ודוגמת היעוד המקווה בביאת המשיח, לכן, חובה ומצוה בדורותינו אלו שיהי' לימוד והפצת פנימיות התורה באופן שהלימוד תופס לא רק את השכל דנפש האלקית, אלא שהשכל דנפש האלקית יסביר זאת גם להשכל דנפש הטבעית, ועד שיחדור גם בהשכל דנפש הבהמית, שזוהי ההכנה להמעמד ומצב דלעתיד לבוא שיקויים היעוד⁸⁶ את רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

(יא) **וזהו** צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות, דהנה, כיון שהכוונה היא שאור ואחדות הוי' יגיע בכל מקום, גם בארץ אשור ובארץ מצרים (כלשון הכתוב⁸⁷ האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים), מבלי להשאיר אפילו פינה נדחת, לכן פיזור הקב"ה את ישראל לבין האומות, כדי שיבררו ויקבצו את כל הניצוצות דתהו שנתפזרו בכל המקומות. אמנם, אף שזהו ענין של צדקה עבור הניצוצות דתהו, אין זו סיבה שבשביל זה יהי' הפיזור ובזבזו דנש"י, בה בשעה שהם מצד עצמם אינם זקוקים לכך. ועל זה אמרו חז"ל שהפיזור לבין האומות הוא צדקה בישראל, כפי שדרשו על הפסוק צדקת פרזונו בישראל, היינו, שתכלית הכוונה היא הענין דצדקת פרזונו בישראל, פרזונו דייקא, מלשון פרזות תשב ירושלים⁸⁸, היינו, שלא תהי' כמו שהיא עתה מוקפת חומה, שזהו"ע של מדידה והגבלה, אלא פרזות דוקא, למעלה ממדידה והגבלה, ועד"ז בישראל, שיבואו לדרגא שלמעלה ממדידה והגבלה, פרזונו בישראל, ובשביל זה צריך להיות הפיזור דישראל לבין האומות דוקא, ששם תהי' עבודתם מתוך תנועה שלמעלה ממדידה והגבלה, ועי"ז יקבלו כל ההמשכות וההשפעות מבחי' שלמעלה ממדידה והגבלה (כנ"ל ס"ח). ועז"נ בתחילת הכתוב מקול מחצצים בין משאבים וגו', דקאי על העבודה דלימוד התורה (קול יעקב) אליבא דנפש"י, שלומד תורה (לא בגלל השכל שבה, אלא) משום שהיא תורת הוי', תורתן, חכמתו ורצונו ית', שאז ביכלתו לומר על טמא טמא ועל טהור טהור, לקבוע המחיצות השייכות להלכות שבת, חגיגה ומעילה (כנ"ל ס"ה), אשר, עי"ז באים להיעוד המקווה דצדקת פרזונו בישראל, ע"ד פרזות תשב ירושלים, היינו, שכל ההשפעות הם באופן שלמעלה

87) ישעי' כז, יג.

88) זכרי' ב, ח.

85) ראה לקו"ש חט"ו ע' 282. ובכ"מ.

86) זכרי' יג, ב.

ממדידה והגבלה, לא רק בנוגע להשפעות רוחניות, גילוי התורה ללא
מדידות והגבלות, אלא גם בנוגע להשפעות גשמיות יקויים מ"ש יפתח
הוי' לך את אוצרו הטוב — ע"י הקדמת פתיחת האוצר של יראת שמים,
ומזה יומשך רב טוב לישראל בבני חיי ומזוני רויחי.

